

Handläggare
Christina Höglom
telefon: 08 508 25 606
Maj-Stina Samuelsson
telefon: 08 508 25 623

Till
Socialnämnden

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut

(1 bilaga)

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättssäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Sedan hösten 2012 pågår granskning av myndighetsutövningen vid den sociala barn- och ungdomsvården vid stadsdelsförvaltningarna. Denna rapport omfattar granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Socialtjänstinspektörerna har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ och familjeomsorgen ur ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Arbetet utgår från en instruktion antagen av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i mars 2010. Granskningen ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna. Lagstiftningen, kommunfullmäktiges mål, specifika nämndmål, stadens riktlinjer och stadens Vision 2030 är styrande för inspektörernas arbete.

Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Sedan hösten 2012 pågår granskning av den myndighetsutövande verksamheten inom stadens sociala barn- och ungdomsvård. Den föreliggande rapporten innefattar granskning av myndighetsutövningen vid Barn och ungdomsenheten inom Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Granskningsmodell

Socialtjänstinspektörerna har tidigare utarbetat en granskningsmodell som bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet.¹ Modellen innehåller sju områden: Utgångspunkter, Avgränsning, Faser i granskningsarbetet, Frågeställningar/Frågor, Genomförande, Analys och Uppföljning.

Kvalitetsparagrafen i socialtjänstlagen

3 kap 3 § socialtjänstlagen (SoL) ”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförandet av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras”.

Genomförande

Granskningen har genomförts med utgångspunkt från granskningsmodellen. För denna granskning har även två övergripande frågeställningar formulerats:

1. Hur beaktas barnets bästa?
2. Hur tillgodoses barnets rättigheter?

Granskningsarbetet inleddes med informationsmöten med ledning och personalgrupper. Information samlades in om stadsdelsförvaltningens organisation och verksamhet. Därefter genomfördes granskning av förhandsbedömningen av ett slumpmässigt urval av de anmälningar som inkom till stadsdelsförvaltningen under andra halvåret 2012 och första halvåret 2013 och som ledde till ställningstagande/beslut att inte inleda barnavårdsutredning. Granskning genomfördes också av ett antal barnavårdsutredningar som avslutats under samma period. Deltagande i ärendediskussioner och andra verksamhetsmöten ingick också i granskningen. Socialsekreterare fick besvara enkäter och deltog i en fokusgrupp. Intervjuer genomfördes med mottagningsgruppen och möte hölls med ledningen om verksamhetens kvalitetsarbete. Det insamlade materialet har sammanställts, analyserats och återkopplats till verksamheten. Slutligen avlämnas rapport till socialnämnden och skickas för kännedom till stadsdelsnämnden.

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Områdesfakta Spånga-Tensta²

Spånga-Tensta har 38 282 invånare. Här bor 5 269 familjer med barn under 18 år.³ 60,5 procent av befolkningen har utländsk bakgrund. Andelen förvärvsarbetande i åldersgruppen 20-64 år är 62,6 procent och medelinkomsten för familjer med hemmaboende barn är 496 300 kr per år⁴. 9,5 procent av befolkningen uppstår ekonomiskt bistånd. Arbetslösheten är 5,8 procent. Vårterminen 2011 var 80,9 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 behöriga till gymnasiet. Ohälsotalet är 24,5 dagar per

---

² Statistisk årsbok för Stockholm 2013. Uppgifterna avser 2012 om inget annat anges.

³ Uppgiften avser 2010.

⁴ Exklusive familjer som saknar inkomst. Avser 2010.

person i befolkningen. Ohälsotalet är beräknat på sjukpenning, rehabilitering och sjukersättning.

Barn och Ungdomsenheten

Den sociala barn- och ungdomsvården ingår i Avdelningen för individ och familjeomsorg. Målgruppen är barn och ungdomar 0-20 år och deras familjer. Enhetens uppdrag är att utreda barn och ungdomars behov av skydd, stöd och insatser. Enheten leds av en enhetschef och är indelad i mottagningsgrupp, barngrupp, ungdomsgrupp och en gemensam grupp för familjevård och familjerätt. Varje grupp leds av en biträdande enhetschef.

Barngruppen består av sammanlagt nio socialsekreterare som ansvarar för sociala barnavårdsutredningar samt uppföljning av insatser för barn och ungdomar 0-11 år och deras familjer.

Ungdomsgruppen består också av nio socialsekreterare med ansvar för utredning och uppföljning av insatser till ungdomar 12-20 år och deras familjer.

Mottagningsgruppen har fyra socialsekreterartjänster. Gruppen ansvarar för mottagandet av inkommande information som rör enhetens verksamhetsområde och handlägger de s.k. förhandsbedömningarna.

Under 2012 inkom 818 anmälningar om att barn misstänktes fara illa till Barn och ungdomsenheten. 343 av anmälningarna (41,9 procent) ledde till att utredning inleddes.⁵ Genomsnittet för staden var 45,7 procent.

Varje utredande socialsekreterare ansvarar för c:a 22 ärenden, vilket inkluderar både utredningsärenden och insats-/uppföljningsärenden. Varje socialsekreterare vid mottagningsgruppen ansvarar för c:a 20 förhandsbedömningar.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande analys

Granskningen av barn- och ungdomsenheten vid Spånga- Tensta stadsdelsförvaltning visar på utvecklingsbehov vad gäller kvalitetsarbetet.

Förvaltningen har ett ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet enligt Socialstyrelsens allmänna råd och

---

⁵ Paraplysystemet

föreskrifter SOSFS 2011:9. Ledningssystemet antogs av stadsdelsnämnden i november 2012 och arbete pågår med att utforma rutiner och förankra dessa inom individ- och familjeomsorgen. Ledningssystemet är ledningens verktyg för att leda, planera och kontrollera samt följa upp och utvärdera verksamheten.

Ett flertal skriftliga rutiner och samverkansytor finns för samverkan inom den egna enheten och med öppenvården. Skriftliga rutiner för samverkan med andra enheter och verksamhetsområden inom förvaltningen saknas, men arbete pågår med att skapa strukturer för detta. Med externa samarbetspartners såsom förskola/ skola, polis och MVC, BVC finns upparbetad samverkan. Däremot saknas en lokal BUS-policy. Det är viktigt att samverkansfrågor ges fortsatt hög prioritet.

I socialtjänstlagen finns bestämmelser om att en förhandsbedömning ska ske inom 14 dagar och att en utredning ska vara slutförd inom fyra månader om inte särskilda skäl finns. 26 (41 %) av förhandsbedömningarna handlades inom 14 dagar och 13 (38 procent) av de granskade utredningarna slutfördes inom fyra månader eller hade beslut om förlängning av utredningstiden. Detta är inte förenligt med kravet om rättssäkerhet.

Ledningen har uppmärksammat problemen med hög personalomsättning och hög arbetsbelastning inom framförallt utredningsgrupperna. En stor personalomsättning riskerar alltid att påverka arbetet och möjligheten för de sociala tjänsterna att svara mot de mål om god kvalitet som lagstiftningen föreskriver. Förvaltningen har haft vissa svårigheter att rekrytera personal med tidigare erfarenhet av utredningsarbete inom den sociala barnvården. Hög personalomsättning kombinerat med att några medarbetare saknar eller har liten tidigare erfarenhet ställer stora krav på arbetsledning och tydliga rutiner. Ärendediskussioner där hela arbetsgruppen deltar ger möjlighet till erfarenhetsutbyte och till gemensam kompetensutveckling. Under granskningsperioden var utrymmet för sådana diskussioner begränsat.

I ärendediskussioner var barnperspektivet väl beaktat och barnets situation framträdde tydligt i flertalet utredningar. I enkätsvar framkom att socialsekreterarna hade god kunskap om vad som menas med barnets bästa och barnets rättigheter. Barnets och föräldrarnas delaktighet i utredningen bör dock förtydligas i

dokumentationen. Detsamma gäller om socialtjänsten ger relevant information och tar reda på barnets inställning.

Enheten har ett väl utvecklat arbete när det gäller barn som utsatts eller bevittnat våld. Metod- och kompetensutveckling inom området prioriteras. Upparbetade rutiner för arbetet med denna målgrupp finns mellan mottagnings- och utredningsgrupper samt öppenvården.

Sammanfattningsvis visar granskningen att den sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning framförallt behöver prioritera arbetet med att följa de tidsgränser för förhandsbedömning och utredning som lagstiftningen kräver. Likaså behöver uppföljningen av handläggningsrutiner och dokumentationen i enskilda ärenden utvecklas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledning och medarbetare vid Spånga-Tenstas sociala barn- och ungdomsvård.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom den sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Granskning av sociala barn- och ungdomsvården vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.